

En politik du kan lita på

Budget- och regionplan 2024-2026

Vänsterpartiet Dalarna
dalarna.vansterpartiet.se
vansternivarden.se/dalarna

Innehållsförteckning

2. En politik du kan lita på	3
2.1. Klimatnödläge.....	3
3. Budget och handlingsplan	5
3.1. Förutsättningar & utmaningar.....	5
3.2. Handlingsplan.....	6
4. Hälsa- och sjukvård	7
4.1. Vår gemensamma välfärd är vår styrka.....	7
4.2. Den geografiska ojämlikheten.....	8
4.3. Tidningen 1177.....	8
4.4. Bibehålla hjälpmedelsbutikerna.....	8
4.5. Psykiatri	9
4.5.1. Barn- och ungdomspsykiatri (BUP).....	9
4.5.2. Samordna insatser.....	9
4.6. Primärvård	10
4.6.1. Hälsosamtal.....	10
4.7. Privatiseringar	10
4.7.1. Slopade nystartsbidrag.....	10
4.7.2. Stoppa användandet av hyrpersonal.....	11
5. Tandvård	12
5.1. Patienter.....	12
5.2. Personal.....	12
5.3. Sjukresor.....	13
5.4. Akademiskt tandvårdshus.....	13
6. Kultur och bildning	14
6.1. Kulturpris och stipendier.....	14
6.2. Kristinehallen.....	15
6.3. Besparingen är liten och konsekvensen för stor.....	15
7. Regional utveckling	17
7.1. Kompetensförsörjning.....	17
7.2. Infrastruktur och näringsliv.....	18
7.3. Dalastrategin 2030.....	18
7.4. Klimatbudget och klimatprotokoll.....	18
8. Regionstyrelsen	19
8.2. Vårdval.....	21
8.3. Region Dalarna som arbetsgivare.....	21
9. Service	23
9.1. Kost.....	23
10. Kollektivtrafik	24
10.1. En zon - ett pris.....	24
10.2. Egen regi.....	25

10.3. Avgiftsfritt sommarlovskort för unga.....	25
10.4. Turistnäring.....	25
10.5. Finansiering och övriga ekonomiska vägval.....	26
11. Sammanfattning.....	27
14. Budgetsiffror.....	29
Driftbudget, mnkr.....	29
Resultatbudget, mnkr.....	29
Balansbudget, mnkr.....	30

2. En politik du kan lita på

Vänsterpartiet är ett socialistiskt och feministiskt parti på ekologisk grund. Vi är en del av arbetarrörelsen och vårt mål är att förverkliga ett samhälle grundat på demokrati, jämlikhet och solidaritet, ett samhälle befriat från klass-, köns- och etniskt förtryck, ett rättvist och ekologiskt hållbart samhälle.

I samhället vi lever idag finns det skadliga strukturer som vi aktivt behöver arbeta för att ändra på. Speciellt utsatta samhällsgrupper har sämre förutsättningar och levnadsvillkor. Kampen för HBTQ-personers rättigheter, antirasism och feminism är en ständig del i Vänsterpartiets politiska arbete på alla nivåer, så även i Dalarna. En stor del av de diskrimineringar som tyvärr sker idag är just mot HBTQ-personer, kvinnor och personer med annat ursprung och etnicitet.

Alla människor ska ha samma rättigheter och samma chans till delaktighet, oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller ursprung. Ingen diskriminering eller särbehandling kan accepteras i ett demokratiskt samhälle.

Region Dalarna ska verka för ett inkluderande samhälle för alla. Det ska inte spela någon roll om du är patient, anställd eller resenär i kollektivtrafiken - du ska ha samma villkor och rättigheter som alla andra.

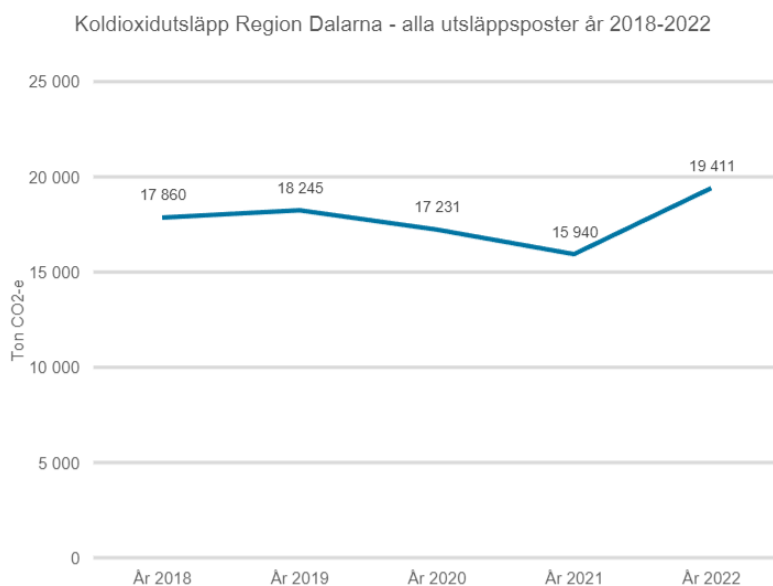
2.1. Klimatnödläge

Överordnat all annan politik är frågan om hur vi hanterar det klimatnödläge som Dalarna och världen står inför. Alla, från största nation till minsta kommun, måste göra verklighet av de nödvändiga åtgärder som krävs för att världen sammanlagt ska nå de uppsatta målen för global hållbarhet. Rapport efter rapport världen över visar att vi ligger långt efter. Denna utveckling gäller i även Region Dalarna vars klimatbokslut för 2022 visade på en ökning på 3471 ton CO₂e i förhållande till 2021.

Resultatet av 2022 års klimatbokslut blir extra allvarlig, eftersom resultatet inte enbart är ett brott mot en under lång tid nedåtgående utsläppskurva. Nivån ligger dessutom 1551 ton CO₂e högre än startpunkten 2018. Region Dalarna har med andra ord under 2022 ökat sin klimatpåverkan med 8,6% sedan starten av mätningarna och hela 22% i förhållande till föregående år.

Inför 2024 (och även innevarande år) krävs inte enbart stora åtgärder för att få ekonomin i balans, utan i varje enskild sakfråga måste miljö- och klimatpåverkande konsekvenser vara den övervägande prioriteringen i våra ställningstagande, när det står mellan ekonomi och miljö.

Vi befinner oss i ett klimatnödläge och det är livsavgörande att i alla områden ta nödvändiga steg för att förhindra en planetär utplåning.

Ur Region Dalarnas Hållbarhetsredovisning och klimatbokslut 2022.

3. Budget och handlingsplan

Vänsterpartiets budget- och regionplan har ett ekonomiskt värde motsvarande besparingar på 471 miljoner kr i handlingsplanen. I den politiska ledningens förslag till budget förväntas en besparingseffekt på närmare 500 miljoner kr.

3.1. Förutsättningar & utmaningar

Under 2023 har förutsättningarna för budget radikalt kastats om. Inflationen har påverkat kostnadsutvecklingen i samhället i stort och Region Dalarna är inte undantagna den utvecklingen. Enligt prognos kommer 2023 års bokslut kraftigt avvika från den budget som fastställdes i november 2022. Det är kostnader som följer med även under 2024 som denna budgetplan gör sitt avstamp i.

Att regeringen i det ekonomiska läget väljer att inta en passiv hållning utgör en stor risk för framtidens finansiering av välfärden i Sverige i stort. Det tvingar oss till att behöva prioritera bort flera viktiga och kanske långsiktigt nödvändiga åtgärder eftersom Regionen lämnats helt åt sitt ekonomiska öde av staten som vägrar ta ansvar.

De mörka siffrorna till trots är det viktigt att påpeka att den enskilt största kostnaden är att värdesäkra pensionerna, vilka utgör en kostnad som förändras från år till år och följer inflationsnivån. Det innebär att om inflationen är hög, får vi höga engångskostnader för det året, medan om inflationen sjunker, så minskar också det belopp vi behöver avsätta för pensionerna.

Förhållandet mellan inflationsnivån och de växlande nivåskillnaderna i kostnaderna för pensionerna gör det ändå möjligt att ur en långsiktig plan finna hopp om att budgetförutsättningarna gradvis kommer bli bättre i takt med att inflationen sjunker. Det är då viktigt att inte genomföra drastiska strukturella förändringar för att anpassa kostnaderna till det ekonomiska läget vi har idag 2023, utan att budgeten innebär en över tid uthållig plan. Det innebär att vi i budget förbereder oss för att ta oss igenom några ekonomiskt svåra år, med budgeterat underskott som åren därefter ges höjd för att återställas.

3.2. Handlingsplan

Vi har genom omfördelning av befintliga resurser säkrat upp så att vissa förslag enligt ledningens handlingsplan kan undantas. Även om handlingsplanen har en något mindre ekonomisk effekt, utgör Vänsterpartiets förslag en mer realistisk handlingsplan för att på sikt nå budget i balans. I de delar vi inte nämner annat, ställer Vänsterpartiet sig bakom den politiska ledningens föreslagna handlingsplan för en ekonomi i balans.

I de delar vi inte nämner annat, ställer Vänsterpartiet sig bakom den i Regionstyrelsen föreslagna handlingsplanen för ekonomi i balans.

3.3. Ekonomiskt resultat

Vänsterpartiets planerade budgetresultat är 499 miljoner kr, vilket innebär 20 miljoner kr mindre budgeterat underskott än den budget som Region Dalarnas politiska ledning planerar. Enligt vår plan kommer 2024 års budgeterade underskott att återställas under två år med 364 miljoner kr år 2025 och 135 miljoner kr 2026. Det innebär att inför 2027 års budget kommer underskottet att vara helt återställt.

Enligt plan kommer 2024 års budgeterade underskott att återställas under två år med 364 mkr 2025 och 135 mkr 2026, vilket innebär att inför 2027 års budget kommer underskottet att vara återställt.

4. Hälsa- och sjukvård

Ett av Region Dalarnas viktigaste uppdrag är att tillgodose att en god, tillgänglig och jämlik hälso- och sjukvård tillhandahålls i Dalarna. För att åstadkomma det krävs en rad strukturella förändringar kring organisation och utförande.

Vänsterpartiets sjukvårdspolitik utgår från Hälsa- och sjukvårdslagen:

“1§ Målet med hälso- och sjukvården är en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen. Vården ska ges med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans värdighet. Den som har det största behovet av hälso- och sjukvård ska ges företräde till vården.”

4.1. Vår gemensamma välfärd är vår styrka

Välfärden är i grunden något vi alla till lika stor del äger tillsammans, oavsett om du är fattig eller rik, ung eller gammal. Denna grundbult och princip är förutsättningen för ett jämlikt och jämställt samhälle och tas av många för givet. De senaste 30 åren har det dessvärre skett en förskjutning från det gemensamma till det privata och med marknadskrafternas intåg i hälso- och sjukvården har bidragit till en kraftigt ökad ojämlikhet.

Den ökade privatiseringen innebär även att möjlighet till politisk styrning och fördelning av vårdens resurser begränsas. Genom lagen om valfrihet, även kallad LOV, ges privata vårdcentraler en rätt att geografiskt etablera sig var de vill. Det innebär i praktiken att de etableras utifrån lönsamhet och inte nödvändigtvis där behoven är som störst.

Många gånger ägs och ingår de privata vårdcentralerna dessutom i större koncerner och riskkapitalbolag, vars huvudfokus är krav på avkastning och vinstutdelningar. Det betyder att våra gemensamma tillgångar, de pengar som skulle kunna ha använts för att utveckla, bemanna och förbättra Dalarnas hälso- och sjukvård, då istället hamnar hos det privata näringslivet och aktieägare runtom i världen.

Det är av yttersta vikt att vi genom vår politiska styrning säkerställer att vårt gemensamma förblir gemensamt och att i de delar vi inte är förhindrade av

nationella regelverk, ser till att vården fördelas och ges efter behov och solidariska principer.

4.2. Den geografiska ojämlikheten

Vi vet att ohälsan bland befolkningen är större i landsbygd än i tätort. I Dalarna har vi långa avstånd, vilket innebär utmaningar. Oavsett var man bor i länet så skall man ha rätt till en god vård. Den vård man behöver ofta skall finnas nära och vara lättillgänglig.

De mindre sjukhusen i Dalarna bedriver en viktig verksamhet som skapar trygghet för befolkningen och vidgar kapaciteten för vården. I SKR:s projekt "Nära vård" spelar de lokala sjukhusen en viktig roll.

Den lokala sjukvården är en grundsten men även digitaliseringen som pågår inom hälso- och sjukvården innebär stora möjligheter, speciellt för landsbygden. Den ger en snabbare och mer lättillgänglig kommunikation mellan patienter och vårdgivare och kontinuiteten stärks.

4.3. Tidningen 1177

Kunskap om hälsa och hur våra levnadsvanor kan orsaka sjukdomar är nödvändig för att vi skall ändra vår livsstil. Men kunskap är en färskvara och primärvårdens resurser är otillräckliga för att ge befolkningen den återkommande påfyllning som behövs. Därför satsar Vänsterpartiet på att regionen ska ge ut tidningen 1177, som ett komplement i folkhälsoarbetet.

4.4. Bibehålla hjälpmedelsbutikerna

En viktig del för de personer som är i behov av hjälpmedel är just tillgängligheten. Att butikerna finns i anslutning till sjukvården med kompetent personal är av största vikt.

Region Dalarnas politiska majoritet har i sin budget- och regionplan valt att stänga ned dessa butiker som en besparingsåtgärd. Vänsterpartiet ställer sig emot det

4.5. Psykiatri

Den psykiska ohälsan ökar bland både vuxna, barn och unga. Det orsakar stort lidande hos den drabbade och anhöriga och är nu den vanligaste orsaken till sjukskrivningar. Det kan drabba vem som helst, när som helst. Därför måste alla som drabbas få bra vård i tid.

Vänsterpartiets utgångspunkt är att förebyggande och tidiga insatser behöver kombineras med en adekvat vård som är tillgänglig och jämlik över hela Dalarna.

4.5.1. Barn- och ungdomspsykiatri (BUP)

För att säkerställa en sammanhållen vårdkedja och att resurser tilldelas efter behov blir år 2024 startskottet för en avveckling av LOV (Lagen om valfrihet) inom BUP. Vi menar att det splittrar verksamheten och försvårar för regionen att göra det omtag av verksamheten som är nödvändig. Vi är övertygade om att en sammanhållen vård är en bättre lösning både för verksamheten och för att kunna ge Dalarnas befolkning som är i behov av insatser från BUP det de behöver.

Region Dalarna bör istället för att privatisera BUP tillse att verksamheten ges bättre förutsättningar att klara sitt uppdrag. Vägvalet att privatisera tog nämligen en motsatt riktning när de ekonomiska förutsättningarna halverades. Det försatte verksamheten i ett kaosartat läge med personalflykt som följd. Verksamheten BUP behöver genomlysas och ges rätt förutsättningar.

4.5.2. Samordna insatser

Vänsterpartiet anser att Region Dalarna bör åta sig uppgiften i behandlingen av barn i psykiatrin att i större utsträckning samordna insatser från elevhälsa, ungdomsmottagning, samtalsmottagning för barn och unga och den specialiserade barn- och ungdomspsykiatrin.

Vi anser också att regionen bör stärka samordningen med länets kommuner i behandlingen av vuxna patienter inom psykiatrin.

4.6. Primärvård

En förstärkning av primärvården är nödvändig för att öka den geografiska jämlikheten och bland annat satsa på befintliga vårdcentralers förmåga att vara tillgänglig för fler patienter.

Genom en omfördelning i budget säkerställer vi att primärvården ges ytterligare 20 miljoner kr i budget utöver de medel som Region Dalarnas majoritet tillskjutit i sitt förslag. Att ge vårdcentralerna större ekonomiskt utrymme ökar möjligheterna till exempelvis hembesök, ökad bemanning och i förlängningen kan akutsjukvården avlastas genom att tillgängligheten utökas.

4.6.1. Hälsosamtal

Vänsterpartiet ser att det skulle vara av stor nytta för folkhälsan om regionen skulle utöka målgruppen för riktade hälsosamtal. Desto tidigare i livet ohälsosamma levnadsvanor går att bryta, desto bättre blir det för både den egna och den allmänna hälsan och behov av insatser.

Idag riktar sig hälsosamtalen i Region Dalarna till de som har fyllt 50 år och uppåt. Vänsterpartiet vill att hälsosamtal införs från och med det år man fyller 30 år.

4.7. Privatiseringar

När vinstjakten får styra vården så prioriteras de patienter som är lönsammast att behandla, istället för de som verkligen behöver vården mest. Vänsterpartiet tycker inte att vinstsyftande företag ska kunna bedriva verksamhet med skattemedel i sjukvårdens kärnverksamheter.

Därför föreslår Vänsterpartiet ett stopp på privatiseringar, användande av hyrpersonal och istället förbättringar av de egna verksamheterna.

4.7.1. Slopade nystartsbidrag

En privat aktör som etablerar en vårdcentral i Dalarna idag erhåller ett nystartsbidrag motsvarande 300 000 kr per månad under maximalt 3 månaders tid. Utöver den rättigheten har inte regionen någon möjlighet att bestämma var den privata vårdcentralen etablerar sig. Allt som oftast sker det i en tätort och

inte nödvändigtvis där behovet är som störst, och därmed blir vården än mer otillgänglig för de som bor på landsbygden.

Vänsterpartiet vill upphäva rätten till nystartsbidrag för vårdcentraler och istället satsa de pengarna på regionens egna verksamheter.

4.7.2. Stoppa användandet av hyrpersonal

Användningen av hyrpersonal i Region Dalarna leder till en ekonomisk snedfördelning som gynnar bemanningsföretagen på bekostnad av regionens egna personal och verksamheter. Genom bland annat en ohållbar och oanständig lönebildning och en sämre arbetsmiljö för de anställda.

Den vårdpersonal som nu arbetar i den privata vården skulle, om inte systemet stödde privatiseringar, kunna finnas i den offentliga sjukvården och där bidra till att köerna kortades för alla.

Vänsterpartiet vill därför se ett totalstopp på användande av hyrpersonal. De pengar regionen nu lägger på avtal med privata bolag ska istället fördelas ut till att förstärka vården men även läggas i en lönepott för att på sikt höja vårdpersonalens redan för låga löner.

5. Tandvård

Tandvård är ett av regionens ansvarsområden som tar avstamp i Tandvårdslagen. Tänderna är en del av kroppen och tandhälsan har stor betydelse för den allmänna hälsan. Därför behöver tandvården vara tillgänglig för alla oavsett de geografiska och ekonomiska svårigheter som finns.

De senaste åren har Folktandvården i Dalarna haft stora svårigheter med personalbrist, svårt att behålla befintlig personal, stora oförutsedda kostnader, tillfälliga stängningar av kliniker och små ekonomiska medel.

Vi kan med tillförsikt nu se att vissa av de svårigheter som har varit börjat ordna upp sig. Rekryteringen går framåt i rasande takt, de kliniker som helt saknat bemanning har idag öppnat på grund av den positiva rekryteringen och tandläkare väljer mer att stanna kvar i verksamheterna på grund av den förändrade prioriteringsordningen.

Tandvården ska enligt lag vara jämlik, det kan vi tyvärr inte säga att den är i Region Dalarna idag, men Vänsterpartiet arbetar hårt för att nå en fullt jämlik tandvård - *för alla*.

5.1. Patienter

Som vuxen patient i Folktandvården har det varit svårt att få tid för undersökningar och uppföljning, utifrån den tidigare prioriteringsordningen. Den ordningen innebar att barn- och akuttandvård var de behandlingar som skulle prioriteras och därmed fick vuxna patienter, som inte hade akuta besvär eller ansågs som riskpatienter, stå utan tandvård.

Den nya prioriteringsordningen har gjort att vuxentandvården utökats och på sikt bidrar till en mer jämlik tandvård. Det ser Vänsterpartiet positivt på.

5.2. Personal

Trots att rekryteringen går framåt och mer personal tillsätts så finns det ännu vakanser som behöver fyllas. Svårigheterna beror till viss del på det låga utbudet av tandvårdsutbildningar i landet. I Dalarna finns det inga utbildningar alls för tillfället, därför behöver regionen rekrytera personal från de städer som erbjuder utbildning men även från andra länder som till exempel Riga. En svårighet som

tillkommer där är att hitta boenden, med den rådande bostadsbristen, till de som flyttar hit för anställning och även att de kan ha en medflyttande familj som också behöver arbete, förskola och skola.

Den tidigare prioriteringsordningen, som var barn- och akuttandvård, var en bidragande faktor till att personal sa upp sig. Den nya ordningen har lett till att fler tandläkare väljer att stanna kvar inom regionen och det är vi tacksamma för.

Vänsterpartiet vill se en ökad samverkan mellan regionen och kommunerna i arbetet med att flytta hit utomlans och utomlands tandvårdspersonal, för att förenkla och på så sätt även öka rekryteringen.

5.3. Sjukresor

Eftersom att regionen ansvarar för alla invånares tandhälsa, i enlighet med Tandvårdslagen, innefattar de även de patienter som går till privata kliniker. En del av ansvaret regionen innehar i detta är kostnader för sjukresor. Inom Folk tandvårdens egna verksamheter kan man räkna på ungefär vilka kostnader sjuktransporter kan landa på, men med de privata är det däremot nästintill omöjligt.

Regionen må ha ansvaret för invånarnas tandhälsa oavsett regional eller privat tandvård, men insyn i de privata aktörernas verksamheter är inget regionen får någon som helst insyn i. Vi vet att många privata tandläkarkliniker ofta kallar och behandlar sina patienter i större utsträckning än vad som behövs, just för att gå med större vinst. Vänsterpartiet anser att skattemedel inte ska gynna privata bolags vinster.

En utredning om beställare och utförare i sjuktransporter inom tandvården ska göras och den ser Vänsterpartiet positivt på. Vi behöver få rådighet över vilka kostnader och svårigheter detta faktiskt utgör och hur vi på sikt även ska minska dessa - för en ansvarsfull användning av skattemedlen.

5.4. Akademiskt tandvårdshus

En stor satsning som klubbats igenom är en uppstart av ett akademiskt tandvårdshus i Falun. I detta tandvårdshus ska alla nivåer inom tandvården samlas under ett och samma tak. På så sätt kan patienter få en mer övertäckande behandling, personalen kan samarbeta enklare och utrustning kan nyttjas till fullo. Vi ser med stor tillförsikt på detta projekt och välkomnar det med öppna armar.

6. Kultur och bildning

Kultur ska vara till för alla, inte en lyx för några få. Det ska vara lätt att uppleva och utöva kultur, i hela regionen och för alla. Kulturen präglas av sin tids föreställningar, motsättningar och villkor.

Kulturen återspeglar inte bara samhället. Konst och andra kulturyttringar kan också vara en förändrande kraft som bidrar till att människor blir medvetna om sig själva och om samhället. Det är därför är det så viktigt att konsten får verka fritt. Att den varken underkastas censur, ideologier eller kommersialism. Kulturen är viktig för Dalarnas attraktivitet. Den bidrar till regional utveckling.

En region där kulturen har en aktiv och framträdande roll lockar till inflyttning, nyetablering och turism. Kultur är viktigt för människans behov av att vara människa, för hennes identitet och personliga utveckling.

Forskning visar att kulturinsatser kan öka det fysiska, psykiska och sociala välbefinnandet vid en rad olika tillstånd. En kulturunderstödd vård är en viktig pusselbit som kan bidra till en mer effektiv och personcentrerad vård och omsorg. En vård som utgår från ett hälsoperspektiv. Fokus sätts på hela människan och på individens friska resurser, trots sjukdomar och svårigheter.

Kultur ger människor möjlighet att formulera drömmar, uttrycka känslor och skapa identiteter. Kreativiteten och kulturen som kraft är underutnyttjad och satsningar på kultur behöver ökas speciellt i läget vi befinner oss i med ökat misstroende mot både andra medmänniskor och demokratin.

6.1. Kulturpris och stipendier

Ett sätt att uppmärksamma det rika kulturliv som finns i Dalarna och de konstnärer som bidrar är de kulturpriser och stipendier Region Dalarna delar ut. För många konstnärer är prissumman ett viktigt stöd i sitt fortsatta arbete. Dalarna behöver ett fortsatt underifrånperspektiv med medborgarnära och uppsökande kultur och bildning, det stärker föreningsliv och innovation.

Länsbibliotekets verksamhetsmedel är en förutsättning för att utföra det lagstadgade uppdraget. Nedskärning av regionbidrag till kommunbiblioteken och åtaganden i samverkan med kommuner och Barnhälsovården orsakar lika stor minskning av statsbidraget. Stor påverkan på små kommunala verksamheter med lagstadgat uppdrag till medborgarna. Indirekt påverkas genom att

kommunernas biblioteksverksamhet förlorar lagstadgad stödstruktur som stödjer likvärdig kvalité, kompetensutveckling och utvecklingskraft.

6.2. Kristinehallen

Enligt den handlingsplan som majoriteten lagt som grund för budget kommer den beslutade upprustningen av Kristinehallens lokaler att pausas. Att i detta läge skjuta ombyggnationen på framtiden, innebär i praktiken en d dsst t för projektet i sin helhet. Det  r flera parter inblandade och risken att någon drar sig ur på grund av att förutsättningarna blir markant förändrade,  r överhängande.

Att i framtiden återstarta projektet innebär att en ny upphandling kommer att behöva göras och vi vet att det är en svår, lång och kostsam process.

Kostnaderna för den tidigare beslutade upphandlingen av Kristinehallen kommer inte heller realiseras förrän  r tidigast 2026, därför finns det ingen kortsiktig möjlighet till besparing för Region Dalarna. Enligt prognos f rventas 2026 års budgetförutsättningar vara positiva. Det finns alltså ingen egentlig anledning att pausa renoveringsprojektet nu. Att lägga projektet på is som i sin tur leder till en avslutad upphandling kommer på sikt bli mer kostsamt än att genomföra det nu. Därför anser vi att upprustningen med den tidigare upphandlingen fortfarande b r genomföras.

6.3. Besparingen är liten och konsekvensen för stor

Det av Region Dalarnas politiska majoritet lagda budget- och regionplan med tillhörande besparingsåtgärder kommer leda till en mindre förmåga för regionen att utföra det lagstadgade kulturuppdraget. Ungefär 80 % av verksamhetsmedlen är bundna till kompletterande infrastrukturst d f r kommunbiblioteken och åtaganden i samverkan med kommuner och Barnh ls v rden. Risken med nedskärning av regionbidrag kommer att orsaka en lika stor minskning av statsbidraget.

Att majoritetens beslut att pausa projektst den under åren 2024- 2025 kommer resultera i en anpassad budget på 1,5 miljoner kr per  r. Deras förslag är att minska budgetramen med 1% (0,9 miljoner kr) för samtliga kulturverksamheter inom samverkansmodellen. Högre kostnader urholkar dock redan nu möjlighet till större produktioner. F rre produktioner leder till lägre utbud, en mer begränsad tillgång till kultur och färre uppdrag till de som arbetar runt produktionen såsom snickare, ljud- och ljus tekniker, hotell och restauranger.

Kultur bidrar till regional utveckling. Mindre kultur riskerar leda till att l nets attraktionskraft minskar, både för invånare och f r turister. Konsekvensen av det blir ett minskat deltagande i kultur och bildning, svagare föreningsliv och lägre

innovation. Varje individ som inte kommer in i arbetslivet betyder både förlorade skatteintäkter och ökade kostnader på grund av olika rehabiliteringar och vård.

De föreslagna besparingarna är liten - men konsekvensen blir för stor. Därför lägger Vänsterpartiet i denna budget en oförändrad budgetram i enlighet med tidigare års ram för att bibehålla projektstöd, kulturpriser, stipendier och Mentalvårdsmuseet i Säter på samma nivå som tidigare.

7. Regional utveckling

Regional utveckling handlar om att människor ska kunna bo, verka och leva i hela Dalarna. Kommunerna ska ha likvärdiga förutsättningar för att kunna erbjuda sina medborgare bra välfärdstjänster och service. Dalarna ska vara en region som lockar till sig både människor och företag, och en region där man gärna vill stanna kvar i.

Dalarna består till största del av landsbygd, och för att landsbygden och regionens tätorter ska kunna utvecklas positivt behöver politiken skapa förutsättningar för utveckling på både lokal och regional nivå. Fokus ska vara på invånarnas behov i form av arbetstillfällen, infrastruktur, transporter och samhällsservice.

Vänsterpartiets regionala strategi bygger på jämlikhet, långsiktighet, hållbarhet, gemensam samverkan och fokus på klimatförändringarna. Vi vill att regionen ska arbeta för ett hållbart transportsystem, ett hållbart näringsliv och en hög livskvalitet för regionens invånare.

Välfärd och samhällsservice i Dalarna ska gå att lita på - och det är Vänsterpartiet som har politiken för det.

7.1. Kompetensförsörjning

Region Dalarna har det övergripande ansvaret för länets kompetensförsörjning. Ett aktivt arbete för att samverka med kommuner, utbildningsinstanser, arbetsgivare och andra aktörer är A och O.

En viktig uppgift för politiken är att verka för att näringslivets behov av kompetent arbetskraft ska kunna säkras. Här finns mycket att vinna på ett helhetsfokus på arbetsmarknadspolitik i regionen så att de åtgärder som görs riktas in mot att minska ungdomsarbetslösheten och att få nyanlända i arbete samtidigt som företagens behov tillgodoses.

Arbetslösheten bland unga och nyanlända är ett fokusområde Vänsterpartiet vill satsa extra på.

7.2. Infrastruktur och näringsliv

För att näringslivet ska kunna skapa arbetstillfällena och bidra till utveckling och samhällsservice i regionen behöver politiken skapa förutsättningar i form av bland annat infrastruktur och kommunal och regional service. En väl fungerande infrastruktur är en förutsättning för att näringslivet ska kunna utvecklas och för att skapa goda livsmiljöer, så att vi får platser som människor både väljer att flytta till och att stanna kvar på.

7.3. Dalastrategin 2030

Region Dalarna har tagit fram en egen övergripande strategi utifrån Agenda 2030, som hela regionen ska arbeta utifrån. Den fokuserar på att bygga ett hållbart samhälle. Det största fokuset ligger på klimat och miljö. På det området anser Vänsterpartiet att Region Dalarna behöver intensifiera sitt arbete.

Varje år gör regionen en Hållbarhetsredovisning och klimatbokslut som går igenom de satta hållbarhetsmålen och hur de har efterföljts genom att jämföra det slutgiltiga nyckeltalen från det året med tidigare års nyckeltal och de satta målen. När vi kollar på det senaste klimatbokslutet kan vi se att Region Dalarna inte uppnått klimatmålen med att sänka utsläppen, utan i vissa delar faktiskt ökat utsläppsmängden.

7.4. Klimatbudget och klimatprotokoll

Vår världs absolut största hot är klimatförändringarna. Vänsterpartiet vill att Region Dalarna ska ligga i framkant i miljö- och klimatarbetet. Vi behöver agera nu - och det är kraftigt.

Vänsterpartiet vill att Region Dalarna inför en klimatbudget, där det enbart är fokus på klimatet och där man mer i detalj sätter mål och utförandeplaner för att bli ett mer klimatvänligt Dalarna.

Vänsterpartiet vill också att Region Dalarna inför klimatprotokoll som är ett nätverksforum där regionen bjuder in kommuner, länets stora arbetsgivare och andra aktörer som tillsammans delar med sig av erfarenheter och som kan lägga grunden för nya samarbeten i att bli ett mer klimatvänligt Dalarna.¹

¹ Ursprunget i arbetssättet klimatprotokoll återfinns i Uppsala och har varit verksamt i 10 års tid. För inspiration besök gärna deras sida: <https://klimatprotokollet.uppsala.se/>

8. Regionstyrelsen

Regionstyrelsen har ett övergripande strategiskt ansvar för Region Dalarnas samlade verksamheter. Det har stor betydelse att regionstyrelsen agerar och har ett aktivt samspel med regionens nämnder, kommuner och andra myndigheter. Ett särskilt ansvar ligger i att följa upp, bevaka och analysera och om nödvändigt ta nya eller kompletterande beslut för att säkerställa att utvecklingen går i rätt riktning.

Region Dalarna ska arbeta för att vara ett inkluderande och hållbart län. Inkluderingsarbetet ska gälla alla medborgare men det bör ligga extra fokus på samhällets utsatta grupper. Kvinnor, HBTQ-personer och människor med annan etnicitet eller ursprung är de som utsätts mest för exkludering.

Region Dalarna har nyligen, tillsammans med Länsstyrelsen och länets kommuner, tagit fram en strategi för att förebygga våld, där det största fokuset ligger på mäns våld mot kvinnor. Tack vare Vänsterpartiet är det inte enbart en strategi med fina ord, utan nu ska även en genomförandeplan tas fram. Det räcker inte med en strategi, vi behöver också veta hur vi ska arbeta med det.

Eftersom att Regionstyrelsen är regionens näst högst instans, efter Regionfullmäktige, ligger ett enormt stort ansvar på styrelsen att ta de beslut som behövs, följa målen, utveckla Dalarna, personalen inom regionen, ansvar för medborgarnas bästa och slutligen se till att det också efterföljs. Därför är det också regionstyrelsens ansvar att se till att det absolut viktigaste arbetet vi har framför oss idag, att klimatarbetet utförs på ett bra och långsiktigt sätt.

Då Regionstyrelsen ansvarar för att upprätta övergripande policys och riktlinjer som ska gälla hela organisationen, så är det viktigt att även dessa aktivt i de delar det är möjligt att bidra till att vi når klimatmålen. Av den anledningen menar Vänsterpartiet att den interna resepolicyn inte ska möjliggöra inrikesflyg som ett valbart alternativ för tjänsteresor. Riktlinjer bör även tas fram för att kunna minimera klimatpåverkan vad gäller Region Dalarnas val av placeringar av kapital.

8.1. Fastighetsberedningen

Sedan beslutet att ombilda fastighetsnämnden till en beredning, ligger den nu under regionstyrelsen. Förutom fastighetsförvaltningens uppdrag att tillgodose regionens verksamheter med ändamålsenliga, är det nödvändigt att säkerställa att fastighetsbeståndet är energieffektivt och att nya byggs på ett sätt som

minimerar klimatpåverkan både i närtid och på lång sikt.

8.1.1. Akademiskt tandvårdshus

Vänsterpartiet anser att beslutet om att bygga och starta upp ett akademiskt tandvårdshus i Falun är ett bra initiativ ur många aspekter, såsom vi skrivit på punkt 5.4.

SBB är det företag som har uppdrag att bygga tandvårdshuset. Att SBB nu fått ekonomiska svårigheter med hot om eventuell konkurs ställer Region Dalarna inför en problematisk situation. Risken är överhängande att projektet med ett akademiskt tandvårdshus går i stå, vilket får stora konsekvenser för tandvårdsförvaltningens planer för fortsatt utveckling och effektivisering.

I den upphandlingen som gjorts var det meningen att SBB skulle äga fastigheten och Region Dalarna skulle hyra lokalerna av dem. Vänsterpartiet ser gärna utifrån omständigheterna, att Region Dalarna köper loss projektet och övertar byggprocessen av ett akademiskt tandvårdshus i egen regi. Vinsten med det vore att vi då kan använda oss av det förprojekteringsarbete som genomförts och själva ta vid där SBB inte längre kan. Ytterligare en fördel är att egna fastigheter ofta leder till större kontroll, billigare kostnader då hyra utesluts och för Region Dalarna en större säkerhet för framtiden.

Kostnaden för detta kommer att vara stor, men precis som med Kristinehallen kommer kostnaderna längre fram där Region Dalarnas ekonomi enligt prognos förväntas ha ett betydligt mycket bättre ekonomiskt läge än idag.

8.1.2. Bort med marknadsfilosofin

Nyliberalismens intåg i den offentliga ekonomin har satt sina spår. Tankemönstret bakom New public management, även kallat NPM, bygger på att de interna relationerna mellan olika förvaltningar ska efterliknas modellen av en marknad där tjänster ska värdesättas, säljas och köpas. Enligt denna princip hanteras fastigheter som en vara, vilka hyrs ut till den som har verksamhet däri. Konsekvensen av nuvarande system är att den lätt leder till skenbesparingar och orealiserade satsningar. Exempel på det kan vi se i majoritetens handlingsplan för ekonomiska åtgärder, där lokalytor i fastigheter som Regionen äger och driver sägs upp, vilket ser ut som en besparing för verksamheten, men eftersom ytan fortfarande är kvar i regionfastigheters bestånd, blir besparingen en chimär.

Likaså har det förekommit att politiska prioriteringar med extra tillsatta ekonomiska medel helt enkelt försvunnit, i spåren av ökade eller nya hyror. Systemet som var tänkt att utgöra styrincitament har istället lett till att ekonomin istället är svårare att överblicka.

Därför vill Vänsterpartiet stänga den inre marknaden och med det renodla den ekonomiska strukturen så att regionens kostnader blir mer överblickbar och med det får möjlighet till en mer hållbar och långsiktig utveckling.

Fastighetsförvaltningen tilldelas en egen ekonomisk ram att förhålla sig till och med det avskaffas också kravet på avkastning. Avkastningen har tidigare utgjort ett merpris på ca 6% av "hyreskostnaden". Dessa medel väljer Vänsterpartiet att omfördela inom budget.

8.2. Vårdval

Vänsterpartiet har som tidigare nämnt valt att planlägga en nedmontering av vårdval BUP, vilket införts frivilligt av Region Dalarna och som inte omfattas av en statlig tvingande lagstiftning som LOV i primärvården. Det innebär att vi lyft ut de 118 miljoner som utgör vårdval BUP och växlar över de till Hälso- och sjukvårdsnämnden och Barn- och ungdomspsykiatrien.

8.3. Region Dalarna som arbetsgivare

Framtidens kompetensförsörjning i vården är en ständigt brännande fråga och en välgrundad anledning till oro. På flera områden är det ett tufft läge med personalbrist, som leder till övertid som övergår i överarbete som i sin tur leder till sjukskrivningar, och ett behov av än mer övertid växer med det. Därför behöver vi ta oss an problemet på ett strukturellt sätt och planera för en målmedveten uppvärdering av välfärdens arbete.

I det ekonomiska läge vi nu befinner oss i med är det i sanning en utmanande uppgift, därför får vi börja i det lilla med att från 2024 avsätta 15 miljoner till lönepolitiska satsningar. Denna satsning ökar sedan gradvis med 5 miljoner årligen 2025 och 2026. Vi är medvetna att dessa satsningar inte kommer att vara avgörande för en förändrad lönebild i sin helhet. Det är snarare ett avstamp i ett arbete som kommer behöva ta form och där löneläget bättre avspeglar både ansvar, samhällsnytta och jämförelser med utbildningsnivåer, än vad de gör idag.

Lönebildningen är avgörande för framtidens rekryteringsmöjligheter och attraktionskraft hos morgondagens arbetare. Lika viktigt som det är att kunna rekrytera är Region Dalarnas förmåga att behålla befintlig personal. Därför

behöver regionen ha en generös tillämpning i frågor som gäller arbetsmiljö och inflytande över sin arbetssituation.

Vänsterpartiet ser gärna att Region Dalarna inleder samtal med de fackliga organisationerna om möjligheterna kring arbetstidsförkortningar som på sikt kan förbättra arbetsmiljön och bidra till en bättre återhämtning.

9. Service

Serviceförvaltningen har en viktig verksamhetsstödjande roll till övriga förvaltningar genom att tillhandahålla kost, städ, tvätt, transport och fastighetsteknik.

I likhet med vad vi beskrivit kring regionens fastighetsförvaltning, är Serviceförvaltningen en säljande verksamhet i den pseudomarknad som skapats.

I handlingsplanen går det att utläsa att verksamheterna ska anpassa sina inköp av exempelvis vårdnära service (VNS), med en överhängande risk att det sparas in på arbetsuppgifter som ser ut som en kostnad eftersom den bokförs i en annan förvaltning, medan uppgiften som fortfarande behövs utföras, får ske genom den köpande förvaltningens egna personal. I praktiken bibehålls kostnaden därmed, även om den osynliggörs, med risk för avsevärt försämrad kvalitet i utförandet.

Som ett led i att Vänsterpartiet stänger den inre marknaden, tilldelas även Servicenämnden en egen ekonomisk ram och avkastningskravet på 6,8 miljoner tas bort.

9.1. Kost

Utvecklingen av regionens matförsörjningsstrategi går mot en mer och mer centraliserad organisering av tillagning av kosten. I de förändringar av måltidssystemet som nu genomförs ingår en kapacitetsminskning vad gäller personella resurser i köket i Falun. Vi menar att detta är djupt olyckligt, både ur ett beredskapsperspektiv men också ur ett hållbart klimatperspektiv. Det nya systemet kommer nämligen innebära att fler transporter genom och runt omkring i Dalarna kommer att bli nödvändiga. Med tanke på 2022 års klimatbokslut är det en utveckling som vi bör begränsa inte öka på än mer. Av de medel som tidigare låg som avkastningskrav på nämnden, avsätter Vänsterpartiet 2 miljoner för att bibehålla kapaciteten av köket i Falun i alla dess delar.

10. Kollektivtrafik

Kollektivtrafiken är nyckeln till ett sammanhållet län och den ska finnas i hela länet. Avgifterna ska vara låga, för att alla ska ha råd att åka buss och tåg. Kollektivtrafiken är även en viktig del i klimatarbetet. Ju fler som lämnar sin bensin- eller dieselbil hemma och ju fler som åker kollektivt - desto bättre är det för klimatet.

Det ska vara möjligt att pendla till jobb, skola och fritidsaktiviteter. Därför är det viktigt att turerna utökas och att priserna ligger på en låg nivå. Landsbygdstrafiken behöver förbättras då turerna är för få och på vissa ställen nästan helt obefintliga.

10.1. En zon - ett pris

Den enskilt största satsningen vi kan göra för klimatet i Region Dalarna är att utveckla kollektivtrafiken och att få fler människor att nyttja det kollektiva resandet. Kollektivtrafiknämnden har stora ekonomiska utmaningar som i grunden bygger på att alltför många människor väljer andra färdssätt än det kollektiva. Orsakerna är flera, i de mest uppenbara fallen beror det på att kollektivtrafikens sträckningar eller tidtabeller inte är tillgängliga i den omfattning som krävs för att valet ska falla på det kollektiva resandet. Prispölsen är ett annat skäl till varför en del väljer bort buss eller tåg.

Vänsterpartiet ser att vi i det nuvarande ekonomiska läget i samhället, har ett gyllene tillfälle att få människor att i större utsträckning välja att åka kollektivt.

Vänsterpartiet ser positivt på att Kollektivtrafiknämnden har arbetat mot att förenkla prisstrategin. Till skillnad från det kommande förslaget menar vi dock att det är djupt olyckligt att dela in Dalarna i två zoner och i synnerhet att isolera och peka ut en kommun (Borlänge) som avviker från övriga prissättningen. Konsekvensen av ett sådant förslag är att den som är bosatt i Borlänge får en helt annan prissättning för sitt resande i hela länet jämfört med övriga Dalarna. Vänsterpartiet föreslår därför att strategin löper hela linan ut och gör hela Dalarna till en zon och kostnaden för ett årskort är 300 kr/mån.

Det kommer bidra till att fler väljer den kollektiva resan och möjliggör till en utveckling där privatbilismen framförallt vad gäller arbetsresor kan minska markant.

10.2. Egen regi

Att upphandla kollektivtrafiken är både kostsamt och förser Region Dalarna med en tvångströja som försvårar och omöjliggör framtida anpassningar och utveckling av kollektivtrafiken i de fall åtgärderna faller utanför de upphandlade villkoren.

Det är därför inte försvarbart vare sig ur ett ekonomiskt eller strategiskt perspektiv att upphandla utförandet av allmän och särskild kollektivtrafik. Vikten av att just kunna utveckla och anpassa trafiken efter Dalarnas framtida behov, för att öka andelen människor som både ska kunna och vilja resa kollektivt, utgör ensamt vägande skäl i att inte upphandla kollektivtrafiken.

Vänsterpartiet menar istället att Region Dalarna bör bygga upp en organisation som själva tar sig an ansvaret för driften av allmän och särskild kollektivtrafik. Trots egen regi kommer fortfarande möjligheten att upphandla trafik i mindre skala, som ett komplement till den egna organisationen att finnas kvar. På så sätt kan vi skapa oss ett handlingsutrymme och organisatoriska muskler, redo att möta framtiden. I arbetet med att igångsätta driften i egen regi kan modell Västmanland med fördel användas som förebild.

10.3. Avgiftsfritt sommarlovskort för unga

Region Dalarna har valt att införa sommarlovskort för ungdomar, vilket är en fortsättning på det initiativ och satsning som Vänsterpartiet genom budgetförhandlingar med regeringen 2014-2018 fick till.

Syftet med sommarlovskort är att utjämna den ekonomiska ojämlikheten hos ungdomar, vars förutsättningar att kunna verka i samhällslivet, både ur ett socialt och kulturellt perspektiv, ofta helt är avhängigt från föräldrarnas ekonomiska situation. Genom att avgiftsbelägga sommarlovskortet uppnås tyvärr motsatt effekt och det innebär att det primärt är ungdomar med ekonomiskt bättre förutsättningar som kommer kunna ta del av satsningen, medan andra som inte har råd ställs utanför. Avgiften blir därmed en del i ett paket att cementera den socioekonomiska situationen över generationsgränserna.

Vi menar att ekonomisk jämlikhet är en viktig aspekt i vår strävan till ett bättre och mer rättvist samhälle. Av den anledningen bör detta beslut innebära att sommarlovskort ska vara avgiftsfria.

10.4. Turistnäring

En viktig näring i Dalarna är dess turism och kulturutbud. Samarbeten mellan utövare, institutioner, näringsliv och Region Dalarna kan här upprättas som kan öka det kollektiva resandet bland målgruppen turister och besökare, vilket kan generera en positiv utveckling för resandet, men även för kultur och turistnäringen i Dalarna.

Ett exempel på vad ett sådant samarbete skulle kunna vara, är ett i tid begränsat kort som både ger tillgång till evenemang eller besöksmål, del- eller helfinansierat och där resan ingår. Genom sådana samarbeten kan busstråk av temporär art upprättas för att passa olika behov som uppstår.”

10.5. Finansiering och övriga ekonomiska vägval

I majoritetens budget och medföljande handlingsplan ligger ett sparkrav på kollektivtrafiken motsvarande 85 miljoner. Som en del i denna besparing går det att utläsa att de öppnar upp för höjning av biljettpriserna. Det menar vi vore kontraproduktivt och istället riskerar att göra det kollektiva resandet mindre attraktivt, med minskade intäkter och större underskott som följd. Vår strategi är istället att tillföra 121 miljoner kronor för att täcka upp det under lång tid underfinansierade behovet i kombination med att som ovan nämnt ange en attraktiv prissättning som kommer stimulera till ökade intäkter genom ökad försäljning.

11. Sammanfattning

Hälso- och sjukvård

- Öka tillgängligheten för medborgare.
- Återinföra tidningen 1177.
- Behålla hjälpmedelsbutikerna.
- Samordna insatser i psykiatrin.
- Avprivatisera Barn- och ungdomspsykiatrin (BUP).
- Förstärka primärvården genom ökade resurser med 20 miljoner kr mer utöver majoritetens budget- och regionplan.
- Erbjudna hälsosamtal från 30 års ålder.
- Slopa nystartsbidraget för privata aktörer.
- Stoppa användandet av hyrpersonal.
- Förstärkt samtalsmottagning för barn och unga.
- Tillskott på 20 miljoner kr.

Tandvård

- Samverka med kommuner och andra aktörer för att förenkla rekryteringen.
- Större insyn i de privata tandvårdsklinikerna.
- Minska kostnader för sjukresor.
- Nå målet "Jämlig tandvård".

Kultur- och bildning

- Pengar till kulturpriser, stipendier, projektstöd och museum.
- Återuppta upprustningen av Kristinehallen.

Regional utveckling

- Fokus på unga och nyanlända i arbetet med kompetensförsörjning.
- Satsa mer på miljö- och klimatarbetet.
- Införa en klimatbudget.
- Anordna ett klimatprotokoll.

Regionstyrelse

- Ökat arbete för inkludering.
- Slopa avkastningskravet i Fastighetsförvaltningen.
- Nybyggnationer ska byggas energieffektivt och klimatmässigt hållbart.
- Eget ägande av Akademiskt tandvårdshus i Falun.
- Slopa interndebiteringar.
- Minskad administration som ger en besparing på 10 miljoner kr.
- Stärka lönepotten och löneutvecklingen med 6 miljoner kr.
- Ökad central lönepott för lönesatsningar 2024 på 15 miljoner kr.

Service

- Tillskott på 2 miljoner kr för att öka kapaciteten på lasarettsköket i Falun.
- Slopa avkastningskravet.

Kollektivtrafik

- Införa en zon istället för två.
- Driva kollektivtrafiken i egen regi.
- Ökad tillgänglighet.
- Tillskott på 121 miljoner kr.
- Ta bort besparingskravet på 85 miljoner kr.
- Avgiftsfria sommarlovskort för barn och unga.
- Utökat resområde för färdtjänst med 3 mil utanför länsgränsen.

14. Budgetsiffror

Driftbudget, mnkr

Styrelse/Nämnd	Förvaltning	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Regionstyrelsen	Regionstyrelseförvaltningen, vårdval	1 858,0	1 795,7	1 831,6	1 868,2
Regionstyrelsen	Regionstyrelseförvaltningen, övrigt	454,3	454,2	463,2	472,5
Regionstyrelsen	Finansförvaltning	893,7	964,0	545,4	673,1
Hälsa- och sjukvårdsnämnden	Hälsa- och sjukvård Dalarna	6 904,4	7 420,3	7 568,7	7 720,1
Hälsa- och sjukvårdsnämnden	Hörsel och syn Region Dalarna	74,1	74,6	76,1	77,6
Regionala utvecklingsnämnden	Regionala utvecklingsförvaltningen	44,6	45,9	46,8	47,8
Kollektivtrafiknämnden	Kollektivtrafikförvaltningen	650,6	777,0	792,5	808,4
Kultur- och bildningsnämnden	Kultur och bildning	181,2	187,3	191,0	194,8
Servicesnämnden	Regionservice Dalarna	21,8	19,4	14,8	10,2
Servicesnämnden	Regionservice Dalarna	-6,8	0,0	0,0	0,0
Fastighetsnämnden	Regionfastigheter	-37,0	0,0	0,0	0,0
Tandvårdsnämnden	Tandvårdsförvaltningen	127,9	119,2	121,6	124,0
Tandvårdsnämnden	Tandvårdsfv, avkastningskrav	-3,9	-3,9	-3,9	-3,9
Patientnämnden	Patientnämndsförvaltningen	7,1	7,4	7,6	7,7
Gem nämnd för kostsamverkan Mora	Kostsamverkan Mora	0,0	0,0	0,0	0,0
Gem nämnd Hjälpmedel Dalarna	Hjälpmedel Dalarna	6,4	6,6	6,8	6,9
Revisorskollegiet		6,7	6,9	7,1	7,2
Summa driftbudget		11 183,3	11 874,6	11 669,4	12 014,6

Resultatbudget, mnkr

RESULTATBUDGET, mnkr	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Verksamhetens intäkter	1 850	1 850	1 850
Riktade statsbidrag nationella ök	442	442	442
Verksamhetens kostnader	-13 723	-13 520	-13 851
Jämförelsestörande kostnad, pensioner			
Avskrivningar	-444	-441	-456
Verksamhetens nettokostnad	-11 875	-11 669	-12 015
Skatteintäkter 1)	8 158	8 492	8 838
Generella statsbidrag och utjämning 2)	3 700	3 726	3 797
Verksamhetens resultat	-17	549	620
Finansiella intäkter	7	7	7
Orealiserade värdeförändringar			
Finansiella kostnader 3)	-489	-192	-139
Resultat efter finansiella poster	-499	364	488
Extraordinära poster	0	0	0
<i>Plan för återställning av underskott 2024</i>		-364	-135
lanspråktagande			
Årets resultat	-499	0	354

Balansbudget, mnkr

BALANSBUDGET, mnkr	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Årets avskrivning	-444	-441	-456
Ingående värde	4 830	5 246	5 679
Årets investering	860	874	874
Summa anläggningstillgångar	5 246	5 679	6 097
Omsättningstillgångar			
Förråd	59	59	59
Kortfristiga fordringar	1 292	1 292	1 292
Kortfristiga placeringar	3 497	3 897	4 297
Likvida medel	400	400	400
Summa omsättningstillgångar	5 248	5 648	6 048
SUMMA TILLGÅNGAR	10 494	11 327	12 145
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget kapital			
Årets resultat	-499	0	354
Övrigt eget kapital	2 299	1 800	1 800
Summa eget kapital	1 800	1 800	2 154
Avsättningar			
Pensionsavsättning	6 302	6 571	6 673
Summa avsättningar	6 302	6 571	6 673
Skulder			
Långfristiga skulder	412	976	1 338
Kortfristiga skulder	1 980	1 980	1 980
Summa skulder	2 392	2 956	3 318
SUMMA EGET KAPITAL,	10 494	11 327	12 145